ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ.

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник“ — Цетиње; Adresse „Le Courrier de Cettigné“ — Cettigné (Monténégro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 73. ЦЕТИЊЕ, СУБОТА 19. СЕПТЕМБРА 1909. ГОД. ГОДИНА II

Цетиње, 19. септембра

Ко Галатом посланија свјатаго апостола Павла тешко да су у своје вријеме будила духове више него *Hamburger Nachrichten*, лист, којим се за живота као расканцлер њемачкога царства служио Бизмарк. Тај је лист и данас у Њемачкој веома важан. За њега се зна да стоји у тијесној вези са мјеродавним политичким круговима у Берлину.

И тај лист устао је отворено против Аустро-Угарске. Укорава је неблагодарношћу и пребацује својој отаџбини, што ју је у анексији Босне и Херцеговине помагала. Аустро-Угарска, вели, увијек је устајала против оних, који су је помагали и спасавали. То ево чини, вели, и према Њемачкој.

Шта се то десило?

Дуга је то приповијетка. Ми ћемо вам је укратко саопштити, а то је потребно за то, што без ње не би сте разумјели данашњи размјештај духова у Европи, и што не би сте разумјели оно што може доћи ако се обистине предвиђања реченога угледног њемачког листа.

Поводом разбојничке политике Беча, чије су жртве постале Босна и Херцеговина, односи између Енглеске и Аустро-Угарске спали су на хладноћу много степени испод нуле. Да је дошло између Русије и Аустро-Угарске до оружана сукоба, Енглеска би свим срцем и свом душом била против пљачкашке дунавске монархије. Није дошло до рата, и кад су се раздражени живци дипломата у неколико смирили, аустро-угарска штампа почела се, по свом старом обичају, улагивати Енглеској, доказујући неоснованост њенога злог расположења према анексији и Аустро-Угарској. У равној мјери чинила је то и аустро-угарска дипломација.

Успјели су. Истина донекле, али су тек успјели. Видљиви знак тога успјеха било је својеручно писмо краља Едварда, којим је из Маријенбада честитао цару Фрањи Јосифу рођен дан. То је писмо послао по нарочитом изасланику. Други видљиви знак састојао се у пријатељском писању једнога дијела радикалске енглеске штампе, која је енглеској политици приписивала претјерано и Енглеској непотребно словенофилство. Она је пружену руку из Беча објеручке прихватила и живо се заузела за удобрење аустро-енглеских односа.

То је у Бечу одјекнуло још јачом мјером, и један аустриски официјоз у журналистици ставио је у изглед чак и скори политички споразум између Енглеске и Аустро-Угарске, при чему ће одлучивати само аустро-угарски интерес.

То се дало на зло савезницима у Њемачкој. Судећи по слатким ријечима, које савезници често један другом тепају, било је очекивати, да ће се њемачка штампа само радовати кад види да се њена савезница, Аустро-Угарска, приближује Енглеској. Али то није наступило. Изишло је на јаву оно, што се није очекивало: зловоља њемачке штампе.

Она је у овоме зближењу примјетила опасност за Њемачку. Навикнута да у Аустро-Угарској гледа оруженосца Њемачке, њој се ова самостална политика бечких Јупитера није допала. Још кад су чули да може доћи и до споразума између Аустро-Угарске и Енглеске, и да ће у томе зближењу одлучивати само интереси аустро-угарске монархије, зловоља је пробила површину и изишла на бијели свијет.

Требало је да буде обрнуто. Попут аустро-угарске штампе и дипломације знојила се и штампа њемачка, а у равној мјери и њемачка дипломација, да дође до зближења с Енглеском. Аустро-Угарска је требала мировати и хватати се само за скут Њемачке, као и досад. Није требала ући у трку с њемачком и отежати јој ствар. Њемачка би без те трке можда успјела, и онда би преко ње и Аустро-Угарска могла доћи у контакт с Енглеском. Овако испало је друкчије. Успјех је постигла Аустро-Угарска и сад Њемачка треба да се хвата њој за скут ако једнога дана неће да осване заокружена противницима са свих страна. Аустро-Угарска на тај начин долази до могућности да уцјењује Њемачку и да је потисне у други ред. Уцјењивање то наравно неће бити отворено и увредљиво, али ће га бити, нарочито у питањима аустро-угарске агресије. Њемачка постаје сад аустро-угарски оруженосац, или се излаже опасности да буде изолисана, у кругу самих противника.

То је оно што је њемачку штампу узбунило и подигло против Аустро-Угарске. Да Енглеска није тако отворени противник Њемачке, ово зближење не би добило овако тумачење. Зближити се с мојим противником значи постати у неку руку и мој противник, нарочито кад се као водиља истиче само једностран интерес. Аустро-Угарска се труди да то тумачење обеснажи и да своју савезничку вјерност и даље доказује, све опет зближење њено с Енглеском значи за Њемачку зависност од политике Беча, губитак одријешених руку и вођства у савезу, и одозго још и прећутни пристанак на све аустро-угарске уцјене.

Енглеска опет са своје стране пружила је руку Аустро-Угарској што је охладнила према Русији, а охладнила је зато, што ова није хтјела бајаги да се хвата за скут Енглеске, да је ова вуче. Видјећи могућност усамљености и зависности од Аустро-Угарске Њемачка се повила према Русији и покушала је да обнови старе интимне односе. У пошљедству тога састали су се владари, руски и њемачки, и у продужењу тога дошао је и Извољски у Берлин, гдје је од цара био одликован бриљантима. Сад, према томе, изгледало би, да се европске силе друкчије групишу: Енглеска с Аустро-Угарском, Њемачка с Русијом. Средње европски савез распао би се.

Не може се порећи да се односи између Њемачке и Русије, и Енглеске и Аустро-Угарске одиста налазе на путу зближења; и не може се порећи да је добар дио њемачке штампе у аустро-енглеским зближењу уочио опасности по Њемачку, те подигао глас против исправности политике из Беча, али предупређујемо сваког да вјерује, да је све то готов расцјеп између Аустро-Угарске и Њемачке, и да су покушавана зближења готово ново груписање сила. Све то има се разумјети као физиолошне функције европске унутарње политике, која час лијечи главу, час ноге, а час по и трбух, па сад употребљује једну медицину, сад другу, час овдје меће хладне облоге, час тамо, те се према томе и физиолошне функције мијењају. Или Енглеска привлачи Аустро-Угарску, а Русија Њемачку да их раздвоје, или Аустро-Угарска привлачи Енглеску, а Њемачка Русију, да ову од Енглеске отуђе. На шта ће изићи, показаће вријеме. Наше је да будемо будни и да разумијемо шта се ради.

Чарке по Арнаутлуку

Има нешто трулог у држави Данској. Ова крилата ријеч Шекспировог Хамлета често је употријебљена, и на адресу многих држава. На Турску се не може употријебити. Ова је сва трула.

С погледом на стање у турској држави може се само рећи: Има нешто здравог у држави турској. То здраво су Младотурци и оно што они мисле да постигну. Из трулежи, зна се, ничу најбујније младице.

Али у трулежи има и много роваца, много црвади и других штетних гамади. Младица има хране у узобиљу, али, како се види, и много непријатеља. Зато и видимо да у препорођеној Турској на све стране ври. Не тиче нас се Анадол, ни Курди, ни Јермени; не тиче нас се Арабија, ни њени црни ратници у бијелом бурнусу; нас се тиче ово што нам је преко прага, што утиче повратним дјеством својим на нас и на наш, српски, живаљ, и о томе морамо говорити.

Младотурски покрет поздравило је све Српство и обије српске државе. Поздравило га је искрено и прегло је искрено да га потпомаже. Није се за то тражила никаква особена награда. Захтијевало се само оно, наша се и иначе има право: на слободу, на човјечну егзистенцију, на равноправност и на националну индивидуалност. Да се није хтјело искрено, радило би се оно што чине незадовољници: ометало би се свима средствима да се прилике сталоже и да Младотурци изведу што су започели.

Ено примјера у Мађедонији, гдје се на ново крећу чете, али не српске. Ено примјера у Анадолу, па ево и овдје у Арнаутлуку. Има некога који не да да се духови сриједе и да отпочне нормалан живот.

Тешко је мислити да се Арнаути буне из сопствених побуда. Њима је вазда у турској империји било добро. Зашто би им постало лоше кад се прегло, да од јако буде још боље, и то не само њима? Има дакле ту дубља узрока, али те узроке не могу да уоче високоучени кајмаками од калупа беранског. У својој високоучености нашли су за најпаметније да од зла праве горе.

Арнаути се буне што их је неко натуткао. Треба за неког да изваде врело кестење из ватре. Буне се против Младотурске и не допуштају да се глатко и мирно изведу све реформе, које су потребне. Они су, очевидно, за стари режим.

Опасност би постала велика ако би се допустило да овај покрет дође до тријумфа. Код првог значајнијег успјеха искочили би иза њихових леђа они, који их туткају, и они, који стоје у трећем реду иза леђа ових.

Младотурци су то добро уочили и прегли су да покрет савладају. Послали су на побуњенике Џавид пашу с нешто војске. Чарке су отпочеле и час извуку испрашене турове Турци, час Арнаути. Очевидно Џавид паша не располаже са довољно војске, или има некаквога врашког рачуна да штеди непослушнике.

Од исхода ове борбе зависиће у многоме судбина младотурскога режима. Тотално покорени Арнаутлук даће му гарантије за безбједност, па послије кратког времена можда чак и добровољце против незадовољника, којих је још веома много; непокорени биће вазданша опасност и над Младотурцима висиће вазда као Damaклов мач. Поновни покрет биће удешен лукавије и боље, тако да се лако неће моћи савладати.

Судећи по дојакошњему изгледа нам да ће се овај петловски двобој између Џавид-паше и арнаутских бегова свршити пола силом а пола милом, да првом приликом почне опет од прве стране буквара.

Очекнућемо и видјећемо.

Хајка на Србе

И до сада Срби изван граница Краљевине и Књажевине нијесу били у завиднам положају, нити су им цвале руже, али у пошљедње вријеме по њих су настали тако тешки дани, да се стављају на најгрозниија искушења, изложени најгорим недаћама.

Велезидајничка расправа у Загребу, гдје се на оптуженичким клупама налазе педесет и три најодабранијих Срба их Хрватске и Славоније, још није ни завршена, а већ се у Турској, гдје су и иначе Срби изложени са свих страни најгрознијим мукама, тридесет и три на-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE TITOGRAD

родних првака бацају у гвожђа, оптужујући их за дјело велеиздаје.

Ништа боље није ни са Србима у Босни и Херцеговини. Поред осталих свирепих прогањања и насиља, што се тамо над Србима чине, најбољи је примјер случај, који се збио са оним Србима, који су, за вријеме анексије, голе животе спасавали бјегством у Црну Гору. У времену када је између слободних српских земаља и аустро-угарске монархија, због анексије, било дошло до запетих односа, Херцеговци су били изложени највећим непријатностима. Да би се опростили тешке ситуације и сачували животе, склонили су се у Црну Гору, очекујући да ова опасност по њих прође. И кад се није могло ништа њима учинити, власти су дограбили њихове породице и светили им се на тај начин што су их кажњавали великијем новчаним глобама, и ако су врло добро знали да породице за то нијесу ништа криве.

Када је ратна опастност прошла и када су их увјерили, да се могу без бојазни вратити, велики дио Херцеговаца се повратио домовима својим, да би и тиме доказали како њихово бјегство никакве друге сврхе није имало, него само да сачувају животе и да се уклоне од тренутне опасности.

Власти у Босни и Херцеговини то нијесу узеле у озбир, него су јадне Херцеговце оковали у ланце и стрпали их у мостарску тамницу. Млађе од њих, који нијесу служили у војску, увели су одмах у ред војника, а ислужене војнике задржали су у тамницу, гдје још и данас труну без икакве кривице.

А шта да речемо за Србе у Војводини и по осталим крајевима? Ни они ни мало боље не стоје. Гоне их, муче, прогањају, па им и туђ језик натурају, затварајући им школе и силом их гурајући у море туђинштине, да се утопе. Срби под Угарском су синьи робови и од силног насиља не могу главе да подигну. Пријетња велеиздаје виси им као Дамаклов мач над главом. Тако је исто и у Далмацији, гдје су Срби стављени изван закона.

И како кога дана та хајка противу Срба све се више подиже и по Србе настају све црњи дани.

Куда се све овим иде, није тешко погодити. Ствар је сувише јасна и крајње је вријеме да се Срби дозову памети.

Не треба бити ни пророк, нити проницав, па да се уочи, да је Србима једини спас у слози и у јединству. Ако икада, сада је вријеме, да се Срби, па гдје били, тргну из заблуде и да стеку увјерења, да им је у слози једини спас. Зато треба оставити у страну сваку страначку подијељеност, мућусобице и ситне зађевице. Србин се мора само на Србина наслањати и у самом себи тражити спас.

Сјетимо се само прошлих времена! Срби у Аустро-Угарској су од неоцјењиве користи били, залажући и животе своје за интересе Аустрије. Па каква им је награда зато била? Ништа боље нијесу дочекали ни од Угарске, дурајући за интересе Мађара. А тек Срби у отоманској царевини! И прије и послије уставности залагали су се за напредак и бољитак земље у којој живе, да ни животе своје нијесу жалили. И шта су дочекали? Да их огласе велеиздајницима, да их бацају у ланце и да труну по тамницама ни криви ни дужни.

Нека би ово био користан наук и нама у слободним српским земљама, те да добро отворимо очи шта радимо и куда гредимо. Не треба више да се поводимо ни за овим ни за оним, него једино да имамо пред очима судбину наше потлачене браће, увјерени да нам је једини спас у слози и да са стране немамо никакве потпоре да очекујемо. Само слогом запојени, груписани и сједињени можемо корисно послужити нашим народним идеалима, који нам императивно налажу да будемо на бранику Српства и српске ствари једна непробојна и компактна цјелина. Ако ико, ми Срби смо највише искуства имали и нека би нас оно већ једном дозвало памети и научило, да је и нашег лутања доста било.

Зло, које нам бјесомучна хајка противу Срба доноси, може нам тако и од користи бити.

Критско питање

Страни листови објављују да је ријешење критског питања на прагу. Дефинитивно ријешење је израдио енглески министар Греј и оно је, са незнатним измјенама, прихваћено од стране Русије, Француске и Италије.

То се ријешење састоји у овоме:

Привремена влада на Криту биће претворена у дефинитивну. Критски парламент неће бити више провизоран, те тако критски посланици неће више ићи у грчки парламент. Грчке поштанске марке укинуће се, пресуде се неће доносити у име грчког краља, него у име закона, команда жандармерије ће се одузети од Грчке и повјериће се коме страном официру, гувернера неће бити и т. д.

Овим ријешењем у колико ће бити задовољна Турска, у толико ће противу њега негодовати Грчка, јер ће се њен утицај и привилегије које је на Криту уживала, свести на најнижу мјеру.

Али је у питању је ли ово збиља дефинитивно ријешење критског питања? На сваки начин не! Овим се ријешењем само сузбија утицај Грчке на Крит, али се ово питање ни у колико дефинитивно није ријешило. Напротив, баш оваквим ријешењем даће се повода Грцима, да и даље раде на своме престижу на Криту и да се боре за присаједињење Крита Грчкој.

Српство

Опет испад војника. Два сељака из Конавла за мало су хтјели платити главом од објесних војника аустриске војске. Војници су тражили од Конављана да их повезу, али како су им била кола претоварена, нијесу се одазвали њиховој жељи, нашто војници нападну на Конављане и једнога бајонетом јако озлоједе по слијепоочници, а другога су истукли. Разумије се да нападачима неће бити ништа, јер „не могу да се пронађу“.

Велеиздајничка расправа. Као што листови доносе, пресуда над оптуженим Србима у Загребу изрећиће се у идућу суботу.

Кажњавају и жене! Међу оптуженима у Загребу налази се и један гостионичар, чија је породица остала без икаквих средстава. Да му не би породица скапавала од глади, почели су да купе добровољне прилоге, па је то чињено и у Земуну. Тамо су двије госпође скупиле за ову породицу 360 круна, али чим је власт за то дочула, казнила је обије госпође због скупљања прилога!

„Остајте овдје!“ И ако се босанским Муслиманима попут патриотског поклича Шантићевог непрекидно кликује „Остајте овдје!“, они се стално исељавају из Босне, јер радије воле и највећу бједу, него ли да су и даље под аустриским игом. Само у почетку овог мјесеца исељило се 260 мухамеданских породица из Босне. А ко од добра бјега?

„Бока“ и д-р Митровић. Которска „Бока“ донијела је извјештај, којим се износи како је управни одбор српске народне организације искључио г. д-р Александра Митровића, адвоката и посланика на сабору, зато што је ову организацију непрекидно игнорисао. На то је д-р Митровић дао изјаву, у којој је рекао како не сматра за потребно да одговара и жгаднији као што је „Бока“, пошто јој то није првина да насрће на часне и поштене Србе. Сада је опет „Бока“ упутила д-р Митровићу низ питања, тражећи му разјашњења због напада на њу. Тако се овај спор завршио. А све због чега? Због и сувишне наглости управног одбора српске народне организације, *јер због* онаквих ситница не искључује се члан, а нарочито кад је то још и народни посланик. Тај смјели испад одбора, као год и брзоплетност „Боке“, која је до сада, а нарочито у прво вријеме, маркирана као лист без великих скрупула и обзира, природно је, избацио је из такта д-р Митровића и он је о „Боки“ рекао оно што не би требао да рече, бар не без јачег повода. И сад шта се хоће? Черкати по тој ствари и рану још више позлеђивати? То је за сваку осуду, те се надамо да ће се наћи паметни људи, који ће ову размирицу достојно расправити.

Тако је то! Као што из Сарајева јављају, Срби би се сада задовољили када би у занатлиско-трговачкој комори добили секретарско мјесто. Тако је то! Због глупости и каприса појединих изгубити предсједничко мјесто, па се послије задовољавати секретарством!

Нови дом Св. Саве. Ове године довршен је и на свечан начин отворен у Фојници, у Херцеговини, дом Св. Саве.

Жалосна статистика. Велеиздајничка расправа трајала је нешто мање од 7 мјесеци, расправе су се држале 149 дана. У току расправе уложено је 743 жалбе, а бранioци су платили 3.600 кр. глобе. За свједоке, стенографе и др. исплаћено је 70.000 кр.

Србин сенатор у Турској. Турски лист „Итихад“ јавља да су кандидати за српског сенатора Богдан Раденковић, предсједник српске организације, Филип Ђурашковић, трговац из Пљевља и Петар Костић, референт митрополије из Призрена.

Словенство

„Доље чешки написи!“ Нијемци у доњој Аустрији су се у толикој мјери окомили на Чехе, да их немилостиво прогањају као да су им трн у оку. Сад су у Бечу изашли са девизом: „Доље чешки написи!“ Ту девизу прихватиле су и саме власти, те наређују, да се скидају по Бечу чешки написи, пошто су, веле, узрок смутње и поремећаја јавног мира! Као у Аустрији!

Прослава у Трнову. Кроз три дана, у уторак, навршује се година дана од како је Бугарска проглашена за Краљевину, те ће тај дан бити на свечан начин прослављен у цијелој Бугарској, а у Трнову, старој пријестоници бугарских краљева, биће велика свечаност, којој ће присуствовати и краљ са својом породицом и владом.

Савез соколских друштава. Заузимањем изасланика чешке соколске општине у Прагу, старосте Шајнера, сва чешка соколска друштва у Америци склопила су савез, а ми Срби не можемо да постигнемо чак ни споразум.

Чланови думе у Биограду. У току мјесеца октобра чланови руске думе посјетиће Биоград.

Хрватска школа у С. Ријеци. Заузимањем хрватског народног првака Еразма Барчића у Сењској Ријеци отвориће се народна хрватска школа, противу чега Талијани силно негодују.

Сјенкијевић у Ловрани. Признати пољски књижевник Хенрик Сјенкијевић налази се сада на Јадранском Мору, у Ловрани, мјесту, које се налази у близини Абације и С. Ријеке.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE PODGORICA

ПОДЛИСТАК

БЕЗНОВЧАНОСТ

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ

— Иван Серг. Тургењев —

ПРЕВЕО

Вл. В. Беговић, учитељ

(Наставак)

Али шта бих учинио? Она сила, и није чист посао. Ех, тешко ти га, Тимотије Петровићу, кад си дошао, да ти га онаки прибрекују (Сједа, устаје, љутито чита.) Ма како је он смио, да ми пријети?, Треба ми предузети извјесне мјере... (Чује звонце) Овако се не може ни дан више. Ах, ти Боже мој! (Опет га нестаје).

Матвјеј: Да човјек полуди. (Крсти се)

Глас Матвјеја (У ходнику) Шта тражиш?

Глас други: Оно како сам синоћ возио његову милост...

Глас Матвјеја: Па, шта? куда си га возио?

Глас други: Најприје у Подјачки парк, а одатле па Песку...

Глас Матвјеја: Па шта ћеш тиме рећи?

Глас други: Шта ћу рећи? Рекла ми је његова милост, да дођем данас за новце.

Глас Матвјеја: А колико је ту?.

Глас други: 45 новчића, више ни крајцара.

Глас Матвјеја: Добро, добро, казаћу господину, а ти дођи сјутра.

Глас други: Слушам, брате, само ово по »сјутра« не мајкаје.

Жазиков: (излазећи иза колтрина) Сад ми је јасно, да се без новца не може никако живјети. Трижи ови, па они проклети Њемац, па они високи, мршав дебели.. онај пудљиви матрос, (стиска зубе).. па овај, па онај, па враг би знао све, ко ће их избројити... Не може се живјети, па кратко.... Паре, паре, па паре, без њих ми нема живота. (Зове) Матвјеј!

Матвјеј: А, (улази)

Жазиков: А, Матвјеј?

Матвјеј: Изволте.

Жазиков: Знаш ли гдје стоји Ђенерал Шепцел?

Матвјеј: Знам, Ваше благородстово!

Жазиков: Требаће да му однесеш писмо. Сад иди, па, кад устребаш, зваћу те. (Сједи за сто и пише). Ово вражје перо већ не ваља, требаће и њега мијењати.... (Чита на глас) «Ваше превадхоство, милостиви господине! Находећи се у крајњој нужди и великој бједи без новаца, то долозим к Вама с овим покорно, с пуном надом, да ћети гледајући на мене, као на Вашег пријатеља, у нужди, позајмити ми 300 рубаља. Надам се да нећете одбити ову моју понизну молбу (поправља) препонизну и препокорну молбу. Извините на великој досади. Надајући се, поново остајем у пуној нади, остајући Вам унапријед до гроба благодаран, с тим да ћу Вам позајмљену своту на речени рок људски повратити. Остаје Ваш покорни (поправља) препокорни. Т. П.—Ж.

Пу, чини ми се да је лијепо. Мало је фамилијарно, али опет, нијесам ни ја које ко, и ја сам залуду од племићке крви, и ако је он богатији. А ако се он буде мргодио.. ну, што хоће, само да ми он позајми означену своту — А тад уживај — Ај, како би онда било?. Матвјеј (Улази Матвјеј) Иде брже носу! само то молим, немој да трајеш и да вириш као махнити пас, већ се одмах врати. То је близу, нема пуно 200 корака.

Матвјеј (Одлазећи) Нијесам ја зирадан: А зашто да дангубим?

Жазиков: Па што ће се све ово свршити? Ајд, да нагађем: Да сад узмем овако: Чини ми се да ће дати. Богат је човјек, а сасвим добар, и зашто не би дао? А додај још к томе, да ме страшно воли (Весео скаче и пјева) Пиј ми се вино. А! Чај нијесам још попио: да не запјевам, ваљда се не ћах сјетити. Већ се и оладио! (Хоће да пије. Звонце: оставља чај) Чудна врага! (Бјежи за завјесу Враћа се и хоће да пије) Бог да прости, ала ћу га сад на душак попити. (Опет звонце) Пије суђено, на кајт. (Опет бјежи) (Враће се) Хоћу га вала попити, па куцао не куцао. (Заједљиво маше главом и пије) (Звонце)—Бог да прости, једва. Ала бјеше хладан! Али шта ће му се, томе су криви моји будаласти кредитори. (Послије неког ћутања) Е, сад ми нешто треба радити..... али нећу, не могу, треба ми причекати Матвјеја... Али какав ће глас донијети? А, ако га дома не застане?.. Која ће бити ово ура? (Прилази часовнику) Пола дванајест! (Мисли) Ајд' да опровам, да нешто напишем. Али шта да пишем?. Ништа ми се не ради! Ох, Боже мој, шта ли ће бити? (Сједа на постељу) Тешко! (Стреца) Матвјеј!. Но, није он то још! (Почне декламовати — пјевати):

„Тешко ј' мислит' о ономе.
Зашто нам је младост дана...

Да заиста тешки! Велики руски пјесник Пушкин прво је казао! А, што је то од Матвјеја већ?.. Е (мисли) зашто ја онда не ступих у војничку школу. (Удара се по челу) Будала! Будала! Прво и прво то би лијепо било, а друго и друго, као што виђу, да сам заиста способан, а особито што тактику познајем, то и баба Маше чешће говораше, ђаво јој душу попио, она је доста крива. А иначе као ико виђу угледан бих био официр... Али, право је онај казао: Послије боја капљем у трње .. Доцкан доцкан, Тимотије Петровићу. Сад не можеш ништа, био пријед имати памет... Пу, погрешно је то кад људи, што туже за оним, те их прође. Мани.. мани!..

(Улази Матвјеј. Жазиков нада главом на душек, покрива очи рукама и виче.) Да, ја знам.. ја знам... Знам.. нијеси га дома зас-

Поглед по свијету

Криза у Угарској

Као што су сви изгледи, Векерлов кабинет остаће и на даље, али само незнатно измијењен. Министар правде Гинтер већ је постављен за предсједника краљевске курије, те се као његов замјеник помиње Холо, велики поборник самосталне угарске банке.

Наоружање Јапана

Јапан се озбиљно дао на наоружање, те се из тога може закључити, да ће бити у многоме истине у оним гласовима што су се чули о припремама Кине и Јапана противу Русије. Сада из С. Ријеке јављају, да је прије неколико дана ријечка фабрика торпеда предала јапанским официрима већу количину подморских торпеда.

Бугарска и Аустрија

У „Балканској Трибуни“, бугарском листу што у Софији излази, изишао је чланак, у коме се говори о аустриској политици у Мађедонији, коју проводи преко Бугарске. У овоме се чланку Бугарска представља као прост агент Аустрије, те се љуто обара противу таквог рада и вели: „У политици, коју Аустрија води у Мађедонији за посљедних десет година, Бугарска игра улогу њеног егента и агента провокатора“. Даље се не штеди ни сам бугарски владар.

Просвјета

Српске школе у Турској. У велико смо већ ушли у нову школску годину, а с болом у души погледамо, на толике наше српске школе по Турској како још увијек стоје затворене. А понајвише се то огледа у кумановској, велешкој и нарочито у паланачкој кази. Народ их хоће. Он их тражи и непрестано моли, да му се његове српске школе обнове и отворе, па ипак му их не дају. Не да му их надлежна државна власт, свакако из неких разлога, који могу најмање бити оправдани и на закону основани. У главноме је то, да се не дозвољавају нашем народу у Турској његове српске школе, због чега се и нехотице од стране своје рођене државе гура у туђа несрпска јата.

Међутијем то је једна велика неправда, једно скроз погрешно држање власти, које се противи и самим земаљским законима. Члан XVI устава, сасвим јасно каже: да је настава у Турској за све њене грађане слободна. Шта више исти тај члан устава, даје право и сваком часном појединцу, да може отворити и приватне и јавне школе, какве год и гдје год у Турској хоће. За овако јасну одредбу, није могуће да власти не знају. Биће да добро знају, него их се устав и његова наређења и у овој прилици мало тичу. Оно дакле, што устав и закон не бране и што се чак и појединим грађанима дозвољава, не да се само нама Србима, дакле цијелом једном народу, који се и у новом режиму, толико запоставља, да још увијек не може да осјети разлику између старог и новог уставног стања.

Није истина, да је ова ствар са отварањем српских школа, у вези са познатим црквено-школским споровима између егзархије и патријаршије. То је сасвим друго питање, које је везано за спорне зграде. А питање о отварању и обнављању српских школа, оснива се на праву, које исто тако има наш народ, као што га по уставу имају и све друге отоманске народности. Ми апсолутно не можемо да разумијемо, шта власт мисли и чему се нада, кад овако непријатељски и пристрасно поступа према толиким својим грађанима?! Најмање може од таког рађења имати користи и иначе напаћена отоманска царевина. Обратно, таквим поступањем државна власт стално изазива незадовољства и ондје, гдје би их најмање требало бити. Незадовољства нијесу никад и нигдје добру водила. А то би требали наши надлежни да имају на уму, нарочито код ове ствари, јер то је јасно: да нас мора бољети, кад гледамо како се само нама не да оно, што други турски поданици одавна имају.

Ако доиста у турској царевини постоји равноправност међу њеним грађанима и народима, онда то треба и доказати дјелом. Између осталих доказа за то, била би и једна општа, уставу саобразна дозвола, да свако може себи отворити гдје год хоће своје школе. На тај начин и ми би Срби дошли до својих преко нам потребних школа, те би се и нама пружила могућност, да се исто онако развијамо као и остали, поред већине осталих народа отомански. Никада нијесмо тражили ништа, на шта по уставу и закону нијесмо имали права. Зато смо увијек и гледали у мачехинском понашању државне власти према српским школама, не само гажење нашег права, него и повреду земаљског устава. Оно дакле, што ми тражимо и праведно је и могуће је, па нам је стога још и теже, кад нам се ускраћује.

У данима, када се новим законима, очевидно иде за тим, да се немуслимански народи што јаче потисну са политичког поља, још и веће вриједности имају њихове цркве и школе. Међутим, ето гдје се и то ускраћује нама Србима. На тај начин, нама се не да могућност ни просвјетног културног развијања, што је апсолутно немогуће без својих школа. Ко ће народ наш поучавати, кад му се школе затварају, а учитељи протјерају, као што је то случај у кумановској, велешкој и паланачкој кази? Неправда је велика, што се са нашим народом ради и крајње би већ вријеме било, да и за Србе наступе боља времена.

Ми понављамо и опет, да је поступак власти према српским школама скроз неправедан и незаконит. И ако власт хоће по закону да управља, онда се и нама Србима мора по закону дозволити, да отворимо одмах све своје затворене школе. И нама треба већ једном дати оно, завршује „Вардар“, без чега нам нема опстанка а што смо одавна и без молбе морали имати.

Наши покојници

† Миливоје Лазаревић

У четвртак прије подне сахрањен је на Цетињу Миливоје Лазаревић, учитељски приправник из М. Ждребаника.

Покојни Миливоје, родом је из Бачке и у Црну Гору је дошао за вријеме анексије, да би своје скромне силе ставио слободној српској земљи у одбрану српских интереса.

Како му се није указала прилика да својом физич. снагом послужи срп. ствари, то је покојник, нашав се у нашој средини, изјавио своју топлу жељу да јој послужи као народни учитељ. Та му је жеља била и испуњена у неколико.

Почетком ове школске године био је постављен за учитељског заступника, али како се био разболио, то је дошао на Цетиње, да својој тешкој болести лијека потражи. Смрт га је убрзо уграбила и он је подлегао бољци. Смртни остаци његови предани су матери земљи на-начин, који је овај млади и ватрени Србин потпуно заслужио.

Лака му била слободна српска земља, у којој је испустио своју племениту душу и светао спомен брату Србину и народном учитељу, који је био на коцку ставио све само да би и од своје стране што више припомогао општој српској ствари!

† Владимир Фил. Ђурашковић

Паде још једна жртва аустриске обијести! Угасио је се још један млађани живот — живот пун идејала, који је гледао далеко у будућност, непрестано у нади да ће његовом ојађаном народу свануги љепши и светлији дани. Живјећи у оном времену, када је „културна“ Аустрија држала његово родно мјесто, имао је прилике пок. Владимир да осјети сву тежину једног таквог робовања, служећи горијем од себе и угађати оним поквареним и неваљалим Аустријанцима, који се понашаху према Србину горе него Турчин. Још као ученик гимнасије у Солуну одликовао се патриотизмом и био је свагда готов да жртвује и свој живот за спас и слободу народну. По свршетку гимназије оде у слободну Швајцарску да продужи своје школовање и да се бар неко вријеме надише чиста и слободна ваздуха.

Али ове године, која нас толико жртава стаје, пок. Владимир пролазио је из Швајцарске преко анектиране Босне и у Чајничу је затворен од стране аустриске полиције, осумњичен као бунтовник, а и иначе као син Филипа Ђурашковића био трн у очима Аустријанаца. Из Чајнича спроведен је у Сарајево, и није ни чудо што се његово слабо здравље погоршало, кад се зна како пролази сваки, који ма и кратко вријеме пробави у тим тамницама. Аустриска власт пусти га тек на протест турске власти, очеве и јавности. Али од младог човјека није било ни трага. Његово здравље је сасвим оронуло и пренесен је у ова слободна брда у нади да ће сам ваздух утицати на њега и поправити његово слаб организам. Али све заузимање љекара, сва њега око њега била је узалуд. Он је испустио своју племениту душу 13. ов. мјесеца а сахрањен је на Цетињу уз учешће многобројних рођака, пријатеља, познаника и поштовалаца 14. ов. мес. Нека му је лака српска земља, коју је тако жарко љубио!

ПРИВРЕДА

За *свињарство* ријешено је, да се остане при Шумадинки, коју даље усавршавати одабирањем.

Да се одабере и издвоји ради гајења у чистој крви и ради укрштања с чистокрвним Јоркширцима, домаћа т. зв. моравска црна енглескиња и да се у државном сточарском заводу наставе с њоме огледи, пошто су досадашњи кратко трајали и за заснивање запатанога стабла није било издвојено довољно најбољих брава.

Да се ради огледног гајења у чистој крви и укрштања с горњом, уведе крупна Јоркширка и створи једно изврсно стабло.

И, код ратарске школе у Шапцу, да се гаји чистокрвни запат Мачванке.

За *овчарство* да се набавкама оригиналних западних брава, попуне постојећа западна стабла при државним заводима ради продужења огледа и освјежавања крви, но тако, да се за извођење укрштања појединих домаћих истакнутијих овчијих раса ради контроле, употријебе увијек по различита и удаљена државна завода.

Да се освјежи крв односно повећа стабло набавком са стране: Хемширданке, Цигаје, фризиске и каракулске овце.

Од домаћих оваца да се издвоје по два одабрана запада: сјеничких, липских и кривовирских оваца, па да се гаје у заводима у чистој крви и ради укрштања, да би се добила већа мљечност, гојазност и раностас, као и боља вуна уз крупноћу, и то:

У Шапцу и Љубичеву да се врше укрштања липских с фризиским овцама;

У Краљеву и Топчидеру сјеничких оваца са хемширанкама;

У Добричеву и Букову кривовирских оваца са хемширанкама.

Сем тога, да се у Топчидеру и на даље изводи поправка липских оваца одабирањем.

За *живинарство* учињен је први прелом, да се стане на пут шаренилу раса и да се за народ и масу устале и утврде најпризнатији типови.

Од кокошака да се гаје талијанке (ливорнкиње) свих боја сем бијеле, за јаја; а за јаја и месо — жуте орптингтонке.

Али заводима ради продужења огледа и школама ради очигледне наставе допустили и све остале расе.

Од гусака — гајити еденске и талијанске.

Од патака — за масу пекиншке, за заводе руанске.

Од ћурака — задржати и одабирањем усавршавати само наше домаће.

Сем тога набавити из Модене и Палерме крупне, питоме и издашне голубове, који су једини право пољопривредни голубови.

Наводњавање у Мађарској. Код града Дебрецина у Мађарској налазе се утрине и пусте, познате под именом Hortodágu, гдје се ствара образац за угледну привреду на таквим површинама. Сад се чини спреме, да се тамо изведе наводњавање и то помоћу воде из једног канала спроведеног из Тисе. У вези с овим наводњавањем — залијевањем — мисле да оснују и један државни огледни завод за извођење залијевања и за тај циљ градски одбор уступио је влади бесплатно 1700 хектара градскога поља.

Станови за раднике. Комитат Jászt — Nadykun — Ssolnok закључио је да подигне 500 домова са дотичним двориштем и градином уза сваки за смјештај пољопривредних радника. Ти домови с окућницом могу пријећи у сопственост истих радника послије 30 година, ако кроз то вријеме буду годишње плаћали на име отплате и интереса по 75 круна.

тао... Јеси ли га дома застао?... Говори брже!.. Брже говори!..

Матвјеј: Застао, Бога, ми господине!

Жазиков: (подижући главу) А! застао... и одговор добио?

Матвјеј: Добио. Заиста добио!

Жазик: (подиже главу и протежући руке) Дај! Дај! (Узима напољ писмо) Што шушти није претило (Донеси га зажмурених очима) Ну! (гледа)... Ово је оно моје писмо, будало? А?...

Матвјеј: Да! он је изволио на Вашем приписати.

Жазиков: Да! Да! Разумијем! Разумијем! То ће бити одговор..... Како је овај враг написан!.. Ја га не могу прочитати... (Баца писмо) Ја знам.. знам шта је ту написано.? (Узима писмо) Ну, све ми једно бива, можда се није сасвим ни одговорио... може бити, да је он обећао... (Матвјеј) Је ли он исти дао тебе писмо? Он, ама баш он?...

Матвјеј: Не већ његов слуга!

Жиков: М.м. ајд шта ће се? (Чита писмо и смије се пронички) Лијепо, лијепо! Ха, ха! „Драги Тимот. Петровићу, не могу Вам никако учинити што желите и тиме Вас задовољити, пошто немам при себе... У осталом остајем... Да, да остајеш!... Нема при себе.. при себе нема!... А не зна чега више има... Нека, нека, мој Шенцеле, дако Бог и нама помогне кад... Шта, зар он ово пише... Он, онај добри човјек!.. Зар он, који ме онако волио? Зар су ово послједња онаких изражаја!.. Кад је преша гдје си Пеша, а кад је друго — Пеши преша — ни откуд си Пеша!. (Баца писмо) (Матвјеј се крсти) Све да ђаво однесе и њега и мене и све на свјети.

Матвјеј: (уздишући) Богo мој!

Жазиков: (продужује очајно) А, ја, нема ништа, не помаже ништа? (пада на постељу у очајању)

Матвјеј: Богородице што ће се без пара?!.. (уздише и крсти се.)

Жазиков: (подижући се) Матвјеј! Иди сад на што ради! Пусти ме на миру: имам мало посла. Разумијеш ли? Иди на се довијај чему!.. Разумијеш ли: Довијај се чему!.

Матвјеј: (за себи) Ах, чему, Бого мој!. (Жазикову) Разумијем бато!.

(Матвјеј излази. Жазиков се узрујано шета. Матвјеј се враћа)

Матвјеј: (замишљен најприје, послије весео). Нечему сам се довио! Знаш шта, све ће добро бити немој да очајаваш. Идимо у село там....

Жазиков: Ајд нека те враг носи и с твојим селом. Ја се чуђах, да ће то што паметно бити !.. (Матвјеј одлази..) Ово је да горе не може бити. Ово је зло и наопако.. Ово је срамота.. Добро је мој јадни Матвјеј, као зао!... Ух умри се!... Нема новаца — живота није, на квит!. Е. а шта да се ради сад? (Сједа за сто Треба ми нешто предузети! (Узима француски роман, отвара га и почне читати.) (Улази Матвјеј) Матвјеј (тихо за себи) Још нешто (Жаз) Тимотеј Петровићу!...

Жазиков: Шта ћеш брате?. Иди несметај!

Матвјеј: (тихо) Тише, драги мој! Дошао је наки Наумљанин.

Жазиков: Сидор.

Матвјеј: Да, Сидор, Сидор Наумљанин?...

Жазиков: (шапућући) А шта ће, јеси ли питао?..

Матвјеј: Тражи пара! Сасвим су му потребни каже: господин хоће, каже, да му иде на село, па и њега води собом, па му требају новци. Ето с чега је дошао!.. Како Вам звучи то?..

Жазиков: (тихо) А колико смо му дужни тога врага?

Матвјеј: (мисли) С добићу до сад се скупило 500 рубаља...

Жазиков: (крсти се) Да човјек полуди!. А јеси ли му казао, да сам овдје?.

Матвјеј: Не како! Боже сачувај! откуд бих могао то!

Жазиков: Ну, то је добро! Тако ћу те ја, Матвјеј! Но се чудим, како нијесам звоње чуо?..

Матвјеј: Нијеси ни могао чути. Он је сиромах дошао мрачним ходником — овим му тешко било...

Жазиков: А за што им допушташ, да врзају тудије? зашто да се домаће туда? На тај ће начин, они нас покрасти, господине мој!. Тај се перед не може трјети! Кажи им нека иду правим путем! Јеси ли ме разумио? Иди и томе рећи!.

Матвјеј: Слушам, сад ћу му рећи! Но шта ћемо му одговорити за новце?.. Кад ћемо му рећи да дође....

Жазиков: Још питаш!.. Кад?.. Ну, кад бисмо ово збиља рекли.. (Мисли) Стан' мало!.. М. м.!.. кроз.... кроз... нед.... недјељу, кроз недјељу... Или тамо како знаш...

Матвјеј: Слушам, бато. Само бих и ја Вас молио, да би му биле, што прије, пошто је сиромах.

Жазиков: Да, да, зато ти за њега и говориш.. Ну иди, иди!.. Добро — ја ћу му платити то одмах.... Иди! (Матвјеј одлази) Све-је то тута кумпанија.... а, ја сам их сазнао већ!... тако је ти. (Опет узима франц књигу и наједанпут подиже главу). А, то је његово превосходство!.. А? То сам ја и тражио!.. Ето то је и друг мог она и стари служитељ!... (Устаје, прилази огледалу и пјева):

Бјешт' од мене страсти,
Које м' тако мучите,
Засни срце, без сласти, —
Срце јадно, без наде те....

(Наставиће се).

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE „DJURO VUJIĆ“

Дневне новости

Излет по Скадарском Језеру. Њих. Краљ. Височанства Књаз Престолонашљедник и Књагиња Престолонашљедница били су јуче са Својом високом гошћом Њ. Кр. В. Великом Књагињом од Мекленбург-Стрелица у излету по Скадарском Језеру. Високи путници су се јуче прије подне аутомобилом извезли до Ријеке, а одатле су се нарочитом јахтом провозали по Скадарском Језеру, одакле су се синоћ повратили на Цетиње.

Отпутовао. Њ. В. Књаз Мирко отпутовао је данас прије подне на Крушевац.

Одликован. Њ. В. Књаз Петар одликован је од Њ. В. Султана великим орденом Османлије.

Питомци. Како смо са мјеродавне стране извијештени, министарство финансија у најкраћем времену расписаће конкурс за неколико питомаца за изучавање геодезије у иностранству. Овим се тежи, да створи у току времена потребан кадар за извршење премјера и класификације земљишта у циљу правичније расподјеле пореза на земљишта.

Шеф катастарског одсјека. Како ће се у брзо, због доношења новог закона о непосредном порезу, приступити премјеру и класификацији земљишта, то је министар финансија, као што дознајемо, ангажовао једнога стручњака за шефа катастарског одсјека пореске управе министарства финансија. Тај ће се одсјек у најкраћем времену установити.

Метеоролошка станица. Да би се могли добити тачни подаци о свима климатским и метеоролошким приликама у нашем приморју, што је иначе неопходно потребно, одлучено је, да се установи метеоролошка станица у Улцињу, која ће се снабдјети зато свима потребним инструментима.

Унапређење Улциња. Ових дана одржана је на Цетињу ужа конференција ради проучавања питања о унапређењу Српског Приморја и уређењу Улциња, ради чега је прије кратког времена у Биограду држана иста таква конференција. Како смо извијештени, ова ствар је наишла на једнодушно одобравање и прихваћена као врло корисна и са гледишта националног и са гледишта економског, те је и одлучено да се образује нарочити одбор, који ће, у споразуму са одбором у Биограду, заједнички припремити све што је потребно за остварање ове лијепе идеје. Ми од наше стране поздрављамо овај заједнички корак и желимо сваки успјех.

Нова школска уредба. У школу за финансиске и административне чиновнике пријавило се до сада преко 160 које редовних, које ванредних ученика. Овакав одзив задовољио је потпуно очекивања надлежних, те је у циљу, да би се постигао што бољи успјех у школи, министар финансија, на приједлог професорског савјета, одлучио, да се трајање школе продужи од једне на двије године и да се учине потребне измјене у већ прописаној уредби школе. У томе циљу министар финансија прописао је нову уредбу, која ће се објавити у данашњем броју службеног листа. Први течај ове школе почеће 15. октобра ове год. а трајаће до 15. јуна идуће године. Послије свега ће се држати прописни школски испити.

Жиговина лозова. У данашњем броју службеног листа изаћиће правилник за извршење закона о жиговини лозова и срећака од 12. јуна 1909. год. Овај правилник ступа у живот од сјутра, а наплата жиговине и издавање одобрења за продају лозова почеће од 1. октобра. Сви они, који се баве продајом лозова и срећака, како год и они што их држе, требали би да на овај правилник обрате пажњу и по њему одмах поступе.

Још тамнују. Сви они, који су се за вријеме анексије склонили у Црну Гору, а доцније се повратили на своја огњишта, те одмах били затворени, још једнако се налазе у мостарској тамници. Њима не само што се није судило, него се и не помишља да им се суди, те тако непресуђени невино испаштају. Све молбе, да се ови невини људи не муче, остале су узалудне. Није доста било што су њихове породице онако душмански глобљене, него се још и непресуђени у тамници држе. Ако је и од земаљске владе, много је, јер се са људима тако не поступа, а они, и ако су Срби, опет су људи!

Једна немила појава. Све смо мислили, да ће се прије десити, само не крађе у пријестоници, јер је на далеко позната имовна безбједност у нас. Сад је и то поникло и то усред пријестонице, на жалост и срамоту нашу. Ова немила појава је за сваку осуду, а нарочито на начин и мјесто гдје је извршена, али се надамо да ће надлежни ући у траг неваљалцу, како га не би заслужна казна мимоишла, и да ће се од стране власти учинити све, да се овако што не понови.

Црне богиње. Пошто се црне богиње, арапске красте, нагло шире по Турској и по Старој Србији, то је министарство унутрашњих дјела у Србији предузело мјере предострожности, те ће се на граници подигнути карантани. О томе јављају из Скопља: „Опасна зараза, црне богиње, које су се појавиле у Солуну, па оданде почеле да се шире и даље, приближујући се и Скопљу, изазвало је велики и оправдан страх. Због овога предузете су мјере предострожности, а оба скопљанска љекара д-р Шушкаловић и д-р Ацијевски пелцују и старо и младо, само да се предуприједи зараза. У исто вријеме је обустављен и рад по свима школама. Црне богиње су се појавиле и у Ђевђелији и Куманову“. И наше министарство унутрашњих дјела предузело је већ мјере предострожности.

Вјенчања. Повјереник нашег листа г. *Марко Ђурчић*, трговац, вјенчаће се сјутра на Цетињу са г-ђицом Даницом, сестром г. Митра Бурића, златара из Подгорице.

Г. *Јако Лајиновић*, чиновник министарства финансија, вјенчаће се сјутра у Подгорици са г-ђицом Василијом, ћерком пок. Илије Пејовића, трговца из Подгорице.

Наша срдачна честитања.

Вријеме. Ако се за које љето може рећи, да је кишевито, то се може рећи за овогодишње. Киша је толико падала, да је било по читав мјесец када сунце није честито огријало. Па и поред тога без кише ни сада нијесмо, ма да се с правом очекивало, да ће рана јесен бити лијепа. Киша је поново почела да пада, да изгледа као да неће престати, те нема дана кад не пада киша, а и вријеме је знатно захладнило.

Путници. За пошљедња два дана на Цетиње су приспјела 34 путника са стране и то: У сриједу је 15 путника приспјело и то: 8 из Аустрије, 6 из Њемачке и 1 из Турске. Међу њима је био и г. Данило Пантелић, архимандрит манастира Гргетега. Из унутрашњости је било 32. У четвртак је приспјело 19 путника и то: 9 из Аустрије, по троје из Енглеске и Турске, по двоје из Њемачке и Италије. Још је је било четири женске. Из унутрашњости је било 25.

Народно здравље

Пиће и злочин. — У првој половини г. 1905. примљено је у минхенску болницу за душевне болести 132 пијанца у ужем смислу те ријечи, а из њих још 197 болесника од велике болести (падавице) и других врста душевних болести. Сви ту болесници издржали су прије тога 6651 дана затвора, 31956 дана тамнице., 216 мјесеци присилног рада и 20 година и 10 мјесеца робије.

Не заклањајте толико одојчад од сјетости. — Да га свјетлост не «засјењује», или да се не буди, да не остане разроко и т. д., многа наша мајка ће колијевку свога одојчета са свих страна завјесама, пољавама и струкама оградити, а то није добро. — Чувати дјечје очи за првих дана од јакога блијеска и непосредних сунчаних зрака, има још смисла, али га сасвим одијелити од свјетлости и божијег дана, то је права бесмислица и штета. Дјетету је и свјетлост потребна, али одојче треба и чиста свјежа ваздуха, а тога оно не може имати, ако га са свих страна завјесама опколимо. Сасвим је довољно и дјете је од непосредног утицаја свјетлости заштићено, ако га тако намјестимо, да му глава буде према прозору. У том положају не може му ни при буђењу јака свјетлост падати у очи. Ко баш жели сумрак око дјетета, да му — може бити — љети муве не досађују, или лакше заспи, нека мјесто завјесе око колијевке намјести завјесе на прозоре, а нека их спусти.

Несреће у свијету

Смртоносан пад. Код удове Марије Ронкијевиц на Прилазу у Загребу била је као дворкиња запослена Катарина Хедрик 60-годишња супруга пећара станујућа на Цигллани кбр. 18. соба бр. 19. Старица је била врло марљива и особито уредна. Увијек је имала нешто да ради, да чисти, пере и тако даље, па јој је г-ђа Ронцкивиц знала чешће говорити нека остави, да је већ доста учинила. Јучер послије подне подузела је чишћење прозора. Већ је неколико позора била опрала, а при томе се тако изморила, да јој је госпођа рекла, нека за данас остави те прозоре, па може други пут довршити. Но она није хтјела пустити, док не буде сасвим готова, а то јој је била смрт. Перући даље прозоре измакне јој се рука, баш кад је прала горњи сјеверни прозор и она се полеђице стрмоглави на улицу. Ударац главом на плочник је био ужасан те јој одмах пукла лубања. Некоји су укућани чули пад, па кад су притрчали, нашли су јадну старицу *онесвијештену и са раскрвављену*, а по плочнику се развила читава локва крви. Некоји су одмах телефонски обавијестили полицију која је стигла на мјесто несреће за каквих 8 минута од несреће. Љекар је одмах установио лом лубање. Ране су биле несретној старици, коју су укућани међутим однијели у кућну вежу, повезане, но она је од задобивених озледа преминула још прије него ли су могла приспјети санитарна кола. Г-ђа Ронцкијевиц изјављује, да је она рекла покојници, нека остави за данас прозоре, па да их може други пут свршити, а онда је отишла у кухињу новине да чита. За несрећу је сазнала тек онда, кад јој је неко од укућана јавио, да се старица унесрећила. Г-ђу је Ронцкијевиц овај случај силно узрујао. Установљено је, да покојница није имала на себи сигурносни појас, како је то прописано, пак је ушљед тога морала пасти кад јој се рука измакла. Љеш несрећне старице одвезен је по одредби љекара у болницу милосрдне сестре.

Брат убио брата. Прије неки дан у Сиску у подне донијела је мати Марија Сетрић својим синовима Ивану, Фрању и Стеву објед. Сва тројица су били запослени при градњи слапа на Купи у Сиску. Како је мати мало закаснила са обједом, био је син јој Стево љут што тако касно долази, а како се морала превести у чамцу преко Купе, ишао је Стево по њу. Када су били већ при крају, насједне чамац на пијесак, а Стево стане псовати, на што га брат Иво, када је дошао на обалу, опомене. Иво Сертић и Стево били су кроз 5—6 година посвађани, али зато као браћа један за другога скочио би у воду. Ријечкајући се тако код јела скочи Иво на брата Стева и пограби га за прса, а Стево извади нож и рине га брату Иву у прса и погоди га баш у срце. Иво цикне од бола и потрчи низ обалу до воде, али не начини још којих двадесет корачаја завикне: „Помозите ми“ и сруши се мртав на земљу. Међутим, Стево оде према Сиску, али врати се након неколико корачаја натраг, мислећи да је брата само ранио, но када је видио да му је брат мртав, заплаче и повикне: „Мајко што ћу сада, што сам учинио“ На то оде сам до суда, гдје се пријави и одмах буде затворен. Рана на тјелу Ивановом широка је 2. см., а нож с којим га је убо, 1. см. широк и 10 см. дуг.

Закланом је Иву Сертићу 21. година, а рођен је у Сиску. Убојица брат му Стево Сертић, рођен из Сиска, 19. г. стар. Трећи брат Фрањо, који се десио тамо са мајком, кад је видио шта је се догодило падне у несвијест и сав је као изван себе.

Госп. **Стеван Тофовић,** комисионер у Солуну, који је ово дана лично походио Црну Гору, ставља своје услуге на расположење свима трговцима и у опште увозницима и извозницама у Црној Гори за сваковрсну робу коју Црна Гора увози или извози.

Солун као главно трговачко мјесто турске царевине свакако заслужује пажњу нашег трговачког свијета, те ће се многи услугама г. Тофовића корисно послужити.

Кореспонденција могућа на: српском, турском, француском, талијанском, грчком и арбанашком језику.

Услуга брза, тачна и солидна.

Адреса:

Petrouch Toffo, commissonaire

15,20 Salonique (Turquie).

ЉУБИЧИЦА КРЕМ ▫ НАРЦИС КРЕМ

: : : : : помада, сапун и пудер : : : : :

НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ЗА ЊЕГУ ЛИЦА

: : : ФАБРИЧКА МАРК „Parfumerie Delion“ — Paris : : :

ПАТЕНТ ОТВАРАЊЕ ПОВЛАЧЕЊЕМ ЗЕЛЕНОГ КОНЦА

ЦЕНА 1.20 пер.

Продаја по свима апотекама, трговинама и фризерницама. Стовариште код Калуђеровића књижара — Цетиње.

5—10

ПОМАЖИМО СРПСКУ ИНДУСТРИЈУ

ЊЕГУЈТЕ ЗУБЕ КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТОМ

Добија се у свима апотекама и боље уређеним трговинама и фризерницама

5—10 Главно стовариште код Калуђеровића књижара — Цетиње

СВОЈ СВОМЕ

Штампа К. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник **Лазар Чобељић**